

התוועדות

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

י"ט כסלו, ה'תשל"א

חלק א – יו"ל לש"פ ויצא, יו"ד כסלו, ה'תשע"ז

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ושבע לבריאה

מאה וחמישים שנה להסתלקות הילולא של אדמו"ר ה„צמח צדק“

מוקדש

לחיזוק ההתקשרות לנשיאנו

כ"ק אדמו"ר זי"ע

ולזכות

החתן התי אשר והכלה מרת ליבא דבורה לאה שיחיו סימפסאן

לרגל נישואיהם בשעה טובה ומוצלחת

ז' כסלו, ה'תשע"ז

נדפס על ידי ולזכות הוריהם

הרה"ת ר' יוסף יצחק וזוגתו מרת סימא שיחיו סימפסאן

הרה"ת ר' חיים יצחק עזרא וזוגתו מרת פיגא שיחיו דריזין

ולזכות זקניהם

הרה"ת ר' שלום מענדל שיחיו סימפסאן

הרה"ת ר' מנחם מענדל וזוגתו מרת חנה שיחיו דריזין

הרה"ת ר' מרדכי זאב הכהן וזוגתו מרת שרה איטא שיחיו גוטניק

מרת חיי זעלדא שתחיי קרעמר

ועד הנחות בלה"ק

מכון להוצאה לאור תורת כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש וצוקללה"ה נבג"ט ז"ע

Lahak Hanochos Inc. 788 Eastern Parkway, Suite 408, Brooklyn, N.Y. 11213

Tel. (718) 604-2610 Email: info@lahak.org

ב"ה. כסלו, חודש הגאולה, ה'תשע"ז

שהחיינו וקיימנו והגיענו

הננו שמחים לבשר לעדת החסידים והתמימים כי יצא לאור בעזה"ת לאחר מאמצים מרובים הכרך הראשון בסדרת

תורת מנחם – מועדים

ספר המאמרים

י"ט כסלו

הכולל מאמרי דא"ח שנאמרו

בתג הגאולה י"ט כסלו וימים והסמוכים אליו

ה'תשי"ב – ה'תשמ"ח

ניתן להשיג בחנויות הספרים המובחרות

ובסניפי קה"ת בארה"ק ובארה"ב

בס"ד.

פתח דבר

לקראת ש"פ ויצא, יו"ד כסלו הבעל"ט – הננו מוציאים לאור חלק ראשון מהתוועדות י"ט כסלו ה'תשל"א, הנחה בלתי מוגה (שאר החלקים י"ל אי"ה בשבועות הבאים).

*

בתור הוספה – מכתבים (תדפיס מכרכי אגרות-קודש שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו'", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

יום הבהיר וא"ו כסלו, ה'תשע"ז,
מאה וחמישים שנה להסתלקות הילולא של אדמו"ר ה"צמח צדק"
ברוקלין, נ"י.

©

Published and Copyright 2016 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • http://www.lahak.org

The Kehot Logo is a trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5777 • 2016

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס

The PrintHouse

538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237

(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"

(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחיו

בהנוגע לאחותו תחיי מרת... הנה עליו הי לעורר אותה ואת אלה שהם משפיעים עליי כאן, אשר אף שכאורי"א מישראל בני מלכים הם ובמילא ראויים בכל העניינים שיהיו כל המעלות הן הגשמיות והן הרוחניות, אבל בכ"ז צריך להתחשב גם עם המציאות, וכיון שאין שלימות בעולם הרי גם בענייני שידוכין אין לדחות הצעות מפני שאין במאה אחוזים כולם מעלות, ובפרט שמפני אור המדינה כאן אין להמשיך (פארציען) ענייני שידוכין, ובפרט באלו שבאו זה לא כבר להמדינה כאן ובמילא יש מקום לחשש שיהיי נראה שהגשמיות ואפילו החומריות הם דוקא העומדים ברומו של עולם, והשיי"ת ימציא לאחותו תחיי זיווגה הטוב לפניי בגשמיות וברוחניות גם יחד בקרוב.

בברכה.

ג

בי"ה, ט' אלול תשכ"א
ברוקלין

האברך... שי

שלום וברכה!

במענה לשני מכתביו מעשי"ק, בו כותב אודות הצעת נכבדות, ועי"פ הנוהג בישראל, להקדים הבכירה לפני הצעירה, לבד באם תהיי מחילה גמורה בלבב שלם מהבכירה,

הנה לכל לראש צריך לברר הסיכויים למחילה האמורה. כמובן הנ"ל כתוב באם מתעניין דוקא בצעירה, כי סתירה בזה ממכתבו הראשון להשני, ובאם כמשמע מהשני שמתעניין בבכירה, הנה כיון שבמכתבו בעלת מדות טובות היא ויראת ה' היא, קרובה הצעה זו יותר מאשר הראשונה לשדך עי"פ הוראה פשוטה הבכירה ורק אחי"כ את הצעירה.

ויהי רצון מהשיי"ת המשגיח על כל אחד ואחת בהשגחה פרטית, שינחהו בטוב לפניו

בברכה לבשו"ט ולכוחי"ט.

שכאורי"א מישראל בני מלכים הם: שבת סז, א. וש"נ.

ג

הנוהג בישראל, להקדים הבכירה לפני הצעירה: ראה הנסמן באג"ק ח"ד אגרת תקלו; ח"ז אגרת ב"קכח. מחילה גמורה בלבב שלם מהבכירה: ראה גם אג"ק חט"ו אגרת ה'תרמז. חכ"ו אגרת ט'תרפב. ובכ"מ.

בס"ד. שיחת יום ה' פ' וישב, י"ט כסלו, ה'תשל"א.

בלתי מוגה

א. דובר כבר כמ"פ בנוגע להתוועדות די"ט כסלו הקשורה עם יציאת רבינו הזקן לחירות, שנוסף על כללות היום שבו יצא לחירות, מציי"ן ומדגיש רבינו הזקן, בעל השמחה והגאולה, את הרגע שבו יצא לחירות — כפי שכותב באגרת הידועה (ששלח למחותנו הרה"צ ר' לוי יצחק מבדריטשוב)¹: "כשקריתי בס' תהלים בפסוק² פדה בשלום נפשי.. יצאתי בשלום מה' שלום".

כלומר: ביום זה גופא מייחד רבינו הזקן את הרגע המסויים שבו יצא בשלום — כשקרא הפסוק "פדה בשלום נפשי".

ב. והענין בזה:

ענין השלום — בפשטות — שייך רק כשיש שני דברים שביניהם צריך לעשות שלום, שכן, כשישנו רק ענין אחד, לא שייך ענין השלום, אלא צריכים להיות שני עניינים שביניהם יכול להיות שלום או היפך השלום; ואז ישנו ענין שלישי שעושה שלום בין שני העניינים. ומובן, שהענין השלישי צריך להיות חזק ונעלה יותר משניהם, שלכן בכחו לעשות שלום ביניהם.

וע"ד שמביא רבינו הזקן³ מה ששמע מהרב המגיד⁴ [שי"ט כסלו הוא גם יום ההילולא שלו, כפי שמזכיר רבינו הזקן באגרת הנ"ל¹: "יום הילולא רבא של רבינו הקדוש נ"ע"] בפירושו הכתוב⁵ "עושה שלום במרומיו", שהקב"ה עושה שלום בין "מיכאל שר של מים (או שר של שלג) עם גבריאל שר של אש"⁶, והיינו, שיש צורך בענין השלום, כיון שמים (או שלג) ואש מצד עצמם הם עניינים הפכיים, אלא שבכחו של הקב"ה לעשות שלום ביניהם; וכיון שאומרים זאת בתור שבחו של הקב"ה ("שבחא דקוב"ה אמר קרא"), הרי מובן שזהו דבר גדול, שרק הקב"ה יכול לעשות שלום בין עניינים הפכיים כאלו.

ג. וכן הוא בנוגע לגאולה די"ט כסלו:

- (1) אג"ק שלו ע' רלב. וש"נ (נעתק) (5) איוב כה, ב.
 (2) תהלים נה, יט. (6) במדב"ר פי"ב, ח. וראה לקו"ש חכ"ה ע' 260. וש"נ.
 (3) תניא אגה"ק סי"ב. (7) לשון חז"ל —
 (4) ראה ביאורה"ז ר"פ לך לך.

כדי לפעול אצל המלוכה שעשתה את ענין המאסר (שהי' קשור עם היפך החיים), שתנתן לו חירות, ועד לאופן של יציאה בשלום נכידוע⁸ הסיפור שסוכ"ס ניתנה רשות והורמנא וגושפנקא — ע"י אותה המלכות — בנוגע לכל הענינים שעליהם היתה תחילה ההלשנה, שיכולים לעשותם "בריש גלי" (כלשון התרגום על הפסוק "ביד רמה") — הרי זה רק בכחו של הקב"ה, שאצלו אין תפיסת מקום להפכים, וביכלתו לאחד שני הפכים בבת אחת, בשעה אחת ובמקום אחד, ובלשון החוקרים (המובא ברשב"א¹⁰): "נמנע הנמנעות".

וזהו גם מ"ש רבינו הזקן באגרת הקודש¹¹ שגאולתו היתה באופן שאפילו בעיני כל העמים הי' זה פלא גדול: "הפלה ה' והגדיל לעשות בארץ", וחוזר וכופל ענין ה"פלא" ג"פ (כפרטי הגירסאות במכתב זה)¹²: לכאורה כיצד יתכן הענין ד"הפלה ה' והגדיל לעשות בארץ" — הרי "הפלה והגדיל" שייך בענין שהוא למעלה מגשמיות וארציות ("ארץ"), וא"כ, איך יתכן שענין זה יהי' "בארץ", ועד כדי כך שלא זו בלבד שבני"ראו את הנס ("הפלה והגדיל"), אלא שראו זאת גם כל העמים?!

אך הענין הוא — שזהו מצד הענין ד"פדה בשלום", שנלקח מ"ה' שלום", ועי"ז היתה היציאה בשלום.

ד. וכמדובר כמ"פ אודות ההוראה הידועה של הבעש"ט¹³, שכל ענין שיהודי רואה או שומע, יש בו הוראה שצריך ללמוד מזה דבר-מה בנוגע לעבודתו להקב"ה, שזוהי תכלית בריאתו, "אני נבראתי לשמש את קוני"י¹⁴, ועאכו"כ בנוגע לענין שאירע עם נשיא בישראל, ונתפרסם לאח"ז בכל קצוי תבל, כבר בימיו, באופן ד"הפלה ה' והגדיל לעשות בארץ", והולך ומתפשט מדור לדור באופן שמוסיף והולך ואור — הרי בודאי שיש בזה כו"כ הוראות בעבודת האדם לקונו.

ולכל לראש — מהתחלת הענין, שצריך להיות הענין ד"פדה בשלום נפשי", ואז יש על זה סיוע "מה' שלום" שיצא בשלום.

ה. וכללות הענין בזה:

יש כאלו שרוצים לעשות חלוקה שישנו חלק בחייהם ששייך להקב"ה, וישנו חלק שניתן לבעלותם.

(8) ראה גם שיחת י"ט כסלו תשכ"ח ס"ב (תו"מ חנ"א ע' 318). וש"נ.
(9) בשלח יד, ח.
(10) בשו"ת שלו ח"א ס"ט.
(11) אג"ק שם ע' רל.
(12) ראה גם תו"מ חל"ח ריש ע' 326. וש"נ.
(13) ראה כש"ט בהוספות סרכ"ג ואילך. וש"נ (נעתק ב"היום יום" ט אייר).
(14) משנה וברייתא — קידושין בסופה.

אבל שקט ובודד ורחוק מעניני עסקנות ופעולות כשאיפתה, ומודיעה שהמשדכים היו ידידי הטובים אשר בודאי רצו רק טובתה, ושואלת חוות דעתי בזה,

כנראה מזה שמעמדת הדבר בגדר שאלה, שהכוונה בביטוי מאורסת הוא רק דבור בעלמא ותנאים אבל לא אירוסין ממש, ולאחרי כל זה הנה עלי להתבונן היטיב בהענין, כי הרי בכל אדם ואדם הפנימי הוא העיקר שלו והחיצוניות טפל, וכשמכירים איש את רעהו קודם החתונה הרי החיצוניות בולטת יותר מאשר הפנימיות ולאט לאט ובפרט לאחר החתונה נתהפך הדבר, ולכן צריכים להביא בחשבון אשר איזה הצעה שתהי' יש להתחשב בזה אשר מעלה בפנימיות חשובה הרבה יותר מאשר חסרון בחיצוניות כיון שבחיי היום יומיים ובבית הנה הפנימיות נוגע ביותר. עוד זאת אשר ענין שחסר בחיצוניות אפשרי הוא למלאותו ובקל יותר מאשר דבר פנימי, וכיון שכנראה ממכתבה אי שביעת רצונה הוא לא מתכונת נפש המשודך אלא במה שכלפי חוץ אינו נראה כ"כ שפעיל הוא ובעל מרץ וכו', ובהתחשב גם בנוהג שבעולם שאין אדם שלם וכל אחד ואחד יש לו ג"כ חסרון, ולכן צריכה להיות נטי' להן יותר מאשר וכו', ובודאי תתייעץ עוד הפעם עם ידידי הקרובים אלי' והמכירים אותה וגם את המשודך, ויתן השי"ת ותנשא בטוב לפני' בגשמיות וברוחניות גם יחד.

בברכה,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
המזכיר

ב

בי"ה, יב' אד"ר תשי"ד
ברוקלין

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מכ"ג טבת, ובטח אשר גם מאז הוסיף באופן המתאים בפעולה עם הזולת וגם עם אלה שהם לעי"ע מחוץ לד' אמות של חב"ד לקרבם ולהמשיכם לתוכם באופן המתאים וכפתגם רבינו הזקן שחסידות הוא לכלל ישראל.

תי"ח על הבשוי"ט מהטבת בריאות ב"ב שיחיו, ויתן השי"ת שגם להבא יבשר אך טוב הן בגשמיות והן ברוחניות.

ב

וכפתגם רבינו הזקן שחסידות הוא לכלל ישראל: ראה גם אג"ק ח"ה אגרת אירצב. ח"ד אגרת ד'תשסט; חכ"ב אגרת ח'תקלו, ובהנסמן בהערות שם. ובכ"מ.

ערך טירחתו ויגיעתו (כולל גם הענין ד"אי לאו דעביד נייחא לנפשי לא יהיב לי' מתנתא"⁷³), שלכן "הנותן בעין יפה נותן"⁷⁴.

יב. וכללות הענין בזה — שליהודי יש הבטחה, שכאשר מקבל על עצמו לקיים את השליחות של הקב"ה ש"אני נבראתי לשמש את קוניי"⁷⁴, להיות עבד להקב"ה, הנה לא זו בלבד שהקב"ה ממלא חסרונו, "די מחסרו אשר יחסר לו"⁷⁵, דכיון שעובד עבודתו באמונה, נותנים לו כל הנצרך לו לפי העבודה שלו, אלא נותנים לו שלא בערך יותר, ועד לאופן ש"מחוייב לעשרו"⁷⁶.

ובמכ"ש מזה שאמרה תורה אפילו בנוגע לעבד לאדון בשר ודם, שגם האדון הוא מוגבל, שלאחרי "שש שנים יעבוד ובשביעית יצא"⁷⁷, ישנו הציווי "הענק תעניק לו וגו'"⁷⁸, ו"מכל מה שברכך בוראך"⁷⁹, ככל הכללים שיש במצות הענקה; ונוסף על החיוב ע"פ תורה, ישנו גם הענין ד"לפנים משורת הדין".

וכפתגם רבינו הזקן⁸⁰, בעל השמחה והגאולה, שהקב"ה נותן לבניי ריבוי גשמיות, והם עושים מהגשמיות — רוחניות, "דירה לו יתברך בתחתונים"⁸¹, מתוך מנוחה, שמחה וטוב לבב, ו"שמחת עולם על ראשם"⁴⁴.

* * *

(73) ראה מגילה כו, ב. גיטין נ, ב. ב"מ
 טז, א. ב"ב קנו, א.
 (74) ראה ב"ב נג, רע"א. וש"נ.
 (75) פ' ראה טו, ח.
 (76) ראה כתובות טז, ב. ספרי ופרש"י 193. וש"נ.
 עה"פ.
 (81) ראה תנחומא בחוקותי ג. נשא טז. ב"ר
 ספ"ג. במדבר פ"ג, ו. תניא רפ"ו. ובכ"מ.
 (77) משפטים כא, ב.

הוספה

א

בי"ה, י"ג מ"ח תשי"ד

ברוקלין.

ברכה ושלוש!

במענה על מכתבה מיום ו' נח, בו כותבת אשר הציעו בשבילה שידוך ונתארסה זה שנה, והבחור אין נושא חן בעיניי כו' אף שהבחור הוא חרדי ורציני,

ובהקדמה — ש"ברשיעי לא עסקינן"¹⁵ ו"בשופטני לא עסקינן"¹⁶, ובודאי שכל אחד מישראל רוצה לקיים רצון הקב"ה (כפס"ד הרמב"ם¹⁷), אלא שהיצה"ר הוא "אומן גדול", "דיפלאמאט" גדול, ויודע כיצד לגשת לכל אחד ולנסות להטותו מדרך הטוב והישר, ולכן מוצא "המצאה" ואומר לו: יש זמן ביום שבו תעשה מ"ש בתורה, בשולחן ערוך, מה שעליך לעשות בשביל הקב"ה; אבל לאח"ז — הרי הקב"ה בעצמו אומר "הנהג בהן מנהג דרך ארץ"¹⁸, כך, שבשאר שעות היום עליך להתנהג כמנהג הארץ והמדינה שבה אתה חי.

הענין ד"ונפלינו"¹⁹ — ממשיך היצה"ר לטעון — הנך יוצא י"ח ע"י התחלת היום באמירת "מודה אני לפניך", ולאח"ז — בהליכה לבית הכנסת, ו"מבית הכנסת לבית המדרש"²⁰; אבל לאח"ז — טוען הוא — ההמשך בשו"ע²¹ הוא "הנהג בהן מנהג דרך ארץ", היינו, שצריך לילך לעסקיו, כל אחד לענין שנקבע לפרנסתו בעוה"ז הגשמי והחומרי, ומי יאמר — טוען היצה"ר — שגם בענין זה צריך להיות חילוק בין יהודי לאינדיהודי! — כשאתה עוסק במסחר, עליך להתנהג כמנהג הסוחרים, ועד"ז כשיש לך משרה של פקיד וכו' — עליך להתנהג כמו שאר הפקידים.

ובנוגע לשאלה "נשאת ונתת באמונה"²², שאין ענין יוצא מידי פשוטו, שיש לנהל את המסחר באמונה, ללא השגת גבול, אבק גזילה וכו' וכו', ככל הענינים שאדם יכול להורות היתר לעצמו — טוען היצה"ר: לאחרי שפרעת חובך להקב"ה (כדברי הגמרא במסכת סוטה²³ שישנו מי שאומר "מה חובתי ואעשנה"), כבר יצאת ידי חובתך, ומכאן ואילך הנך אדם חפשי שעומד ברשות עצמו, ויכול להתנהג כמו כל העולם כולו.

ו. וענין זה בא בגלל ענין שלפניו — שעושה חילוק בין נפשו האלקית לנפשו הבהמית,

ואומר, שיש לו על זה יסוד בתורה, ועד ליסוד בספר התניא לבעל השמחה והגאולה — שבו נאמר בפירוש ש"לכל איש ישראל .. יש שתי נשמות .. שהן שתי נפשות"²⁴, היינו, שהם שתי נשמות נפרדות, ועד שבגלל נפש הבהמית מוסיף "שהן שתי נפשות"²⁵, היינו, שגם נפש האלקית היא בדרגת "נפש" (שלמטה מ"נשמה").

(15) ראה יומא ו, א. וש"נ.
 (16) ראה ב"ק פה, א. ב"מ מ, א. ב"ב ז, וש"נ.
 א. ועוד.
 (17) הל' גירושין ספ"ב.
 (18) ברכות לה, ב.
 (19) תשא לג, טז.
 (20) ברכות בסופה. וש"נ.
 (21) ראה שו"ע אדה"ז אר"ח רסקנ"ה.
 (22) שבת לא, א.
 (23) כב, ריש ע"ב.
 (24) תניא ספ"א.
 (25) ראה תניא עם לקוט פירושים מרבתינו נשיאינו לשם (ע' לב). וש"נ.

וא"כ, מהו החיוב — טוען הוא — לעשות שלום ביניהם?!
הוא רוצה רק שנה"א ונה"ב לא יערכו מלחמה ביניהם, כדי שיוכל לחיות חיים רגועים; אבל לעשות שלום ביניהם — ששלום הוא גם מלשון שלימות²⁶, היינו, שיהיו דבר אחד, ולא שני דברים נפרדים — אינו רואה חיוב בדבר.

ובמילא, יש אצלו שעות שבהם לומד ומתפלל ונותן צדקה וכיו"ב, שאז יש לו עסק עם הנפש האלקית, ונפש הבהמית אינה מתערבת; ולאח"ז יש אצלו השעות שבהם עוסק במשאו ומתנו, באכילתו ושתייתו וטיולו ושירתו וכו', כל הענינים הקשורים עם צרכי הגוף הגשמי והחומרי, וטוען, שענינם אלו צריכים להיות בבעלותה של נפש הבהמית, ונפש האלקית לא תתערב!...

ולכל היותר יכולים לפעול עליו שיברך ברכה ראשונה קודם האכילה, וברכה אחרונה לאחר האכילה, כך, שכבר יצא ידי חובתו לפני ולאחרי, אבל האכילה עצמה — מי יאמר שצריכה להיות "לשם שמים" (שענין זה שייך רק אצל יהודי שמחוייב בתרי"ג מצוות); האכילה יכולה להיות מפני תאוות הגוף, או לכל היותר — אכילה סתם.

ז. אך על זה אומרים לו, שמציאות כזו אינה שייכת כלל. — יכול להיות או "שלום" או "לאום מלאום יאמץ"²⁷, אבל, לדמות לעצמו ("אינירעדן זיך") שיכולים לחלק שתי' נפש האלקית ללא נפש הבהמית, ונפש הבהמית ללא נפש האלקית — הרי זה דבר שאין לו קיום, כי:

בנוגע לנפש האלקית — מבואר בתניא²⁸ שירידת הנשמה למטה אינה בשביל עצמה, "כי הנשמה עצמה אינה צריכה תיקון כלל", אלא "להתלבש בגוף ונפש החיונית.. כדי לתקנם", ולכן, לא יכול יהודי למצוא מרגוע עד שיתקן את גופו ונפשו הבהמית, ועל ידם את חלקו בעולם, להיות דירה לו ית'.

ועד"ז בנוגע לנפש הבהמית, שהיא באופן ש"רוח הבהמה היורדת היא למטה" (כלשון הכתוב²⁹) — שאינה יכולה להסתפק באכילה סתם, ומבלי להתערב בשעות שבהם פועלת נפש האלקית, אלא עי"ז שנעשה מושקע רח"ל באכילה ושתי' גשמיים, מתחזק יותר הכח של נפש הבהמית והיצר (כמבואר בתניא³⁰ ש"נתחזק יותר בהמשך הזמן שנשתמש בו הרבה באכילה ושתי' כו"), בתוקף יותר מכמו שהי' ביום שלפני"ז

(26) ראה לקו"ת ראה ל, רע"ג. ובכ"מ.
(27) תולדות כה, כג ובפרש"י.
(28) פל"ז (מח, ב).
(29) קהלת ג, כא.
(30) פ"ג (יח, ב).

וע"ז⁶³, וכפי שמביא רש"י בפירושו על התורה⁶⁴ אפילו ל"בן חמש למקרא"⁶⁵, ועד ל"יום השלישי" דקאי על תח"מ, שזוהי תכלית השלימות שלמעלה גם מהענין ד"למחר לקבל שכרם" — הרי כיון שכל זה תלוי במעשינו ועבודתנו במשך שיתא אלפי שנין דהוי עלמא⁶⁶, ישנם כל ג' ענינים אלו גם עתה.

והענין בזה — כמבואר בארוכה בספרי מוסר, ספרי חקירה וספרי חסידות⁶⁷, בנוגע לעבודת האדם, והעיקר — "מעשה רב"⁶⁸, כפי שכל אחד רואה בחייו, שבמשך חייו בעלמא דיין יש זמנים שבהם מתייגע בעבודתו ("היום לעשותם"), ולאח"ז יש זמנים שבהם יש לו הנאה מיגיעתו בעבודתו ("ע"ד "למחר לקבל שכרם"), ולאח"ז יש זמנים שבהם "מסתכל מלמעלה" על כל הזמן שהתייגע בעבודתו ונהנה ממנה, ואז נעשית אצלו הנאה נעלית יותר מזה שחי וניצל את חייו כדבעי למהוי, והו"ע של מנוחה ותענוג שלמעלה מהתענוג והמנוחה כשנח מהעבודה והעמל שהתייגע בו.

וענין זה אינו מוכרח להיות מחולק לג' תקופות שונות במשך החיים (תחילה התקופה ד"היום לעשותם", ולאח"ז התקופה ד"למחר לקבל שכרם", ולאח"ז התקופה שיש אצלו התענוג שלמעלה מהמנוחה והתענוג הבאים מיד לאחרי העבודה), אלא ענין זה יכול להיות גם בכל יום ויום, שבאותו יום ומעת-לעת יש שעות שבהם מקבל שכרו מהעמל שעמלה נפשו ביום זה.

ועאכו"כ במשך השבוע — ששבעת ימי השבוע הם בדוגמת "ימי שנותינו בהם שבעים שנה"⁶⁹ — שישנם ששת ימי המעשה שאודותם אומרת התורה "ששת ימים תעבוד ועשית כל מלאכתך"⁷⁰, ולאח"ז ישנו "יום השביעי", שבו נאמר⁷¹ "לא תעשה כל מלאכה";

ו"יום השביעי" עצמו נחלק לב' חלוקות: תחילה ישנו הענין ד"מי שטרח בערב שבת יאכל בשבת"⁷², שזוהי האכילה שהיא רק לפי ערך הטירחא ב"ערב שבת" — כל ששה הימים שלפני השבת; ולאח"ז ישנו תענוג נעלה יותר — למעלה מ"שכר" שמרויח ע"י הטירחא, שלכן נקרא שבת בשם "מתנה"⁷³, כיון שזהו"ע שמקבלים בתורת מתנה, שלא לפי

(63) עירובין כב, א. ע"ז ג, א. ד, ב.
(64) נת' בשיחת ש"פ ואתחנן תשכ"ה
(65) בסופה (תו"מ חמ"ד ס"ע 185 ואילך). וש"נ.
(66) ראה תניא רפל"ז.
(67) ראה לקו"ת בהר מב, ג ואילך. סידור
(עם דא"ח) שחרית לשבת קפח, א ואילך.
(68) המשך תרס"ו ע' תקמג ואילך. תער"ב ח"ב ע'
(69) א"ק ואילך. סה"מ ה'ש"ת ע' 80 ואילך. ועוד.
(70) שבת כא, א. וש"נ.
(71) תהלים צ, יו"ד.
(72) יתרו כ, ט.
(73) שם, יו"ד.
(74) ע"ז ג, סע"א.
(75) שבת יו"ד, ב. וש"נ.

מלכות⁵⁴ — המאמר של י"ט כסלו לפני שלושים שנה, "ויהי בשלושים שנה"⁵⁵, (שזהו י"ט כסלו הראשון שכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו הגיע לארה"ב בפעם השני, על מנת לדור), ד"ה יחינו מיומיים ביום השלישי יקימנו ונחיי לפניו⁵⁶:

מבואר בהתחלת המאמר, ש"יש שלשה ימים שהם שלשה גילויים .. וזהו יחינו מיומים, שהם האור והחיות דב' ימים, היינו החיות דעוה"ז, שהוא אור וחיות אלקי הממכ"ע, והחיות דעוה"ב בגעה"ת וגעה"ע, שהוא אור וחיות אלקי הסוכ"ע, וביום השלישי הוא אור וחיות אלקי שלמעלה מאו"ס הממכ"ע ואו"ס הסוכ"ע, והוא הגילוי דעולם התחי".

ובסיום המאמר⁵⁷: "וזהו יחינו מיומים, שהם שני עתים שונים, דהעת דעוה"ז הוא היום לעשותם⁵⁸, והעת דעוה"ב הוא העת דקבול שכר .. ועיקר גילוי העליון הוא וביום השלישי הוא עת השלישי יקימנו בתחה"מ כו".

ובכללות הרי הם ג' הקוין ד"סור מרע ועשה טוב בקש שלום"⁵⁹: העבודה ד"עשה טוב", קיום מצוות עשה, שנעשית באופן של פנימיות — קשורה עם בחי' ממכ"ע.

העבודה ד"סור מרע", שמירת מצוות לא תעשה, שנעשית באופן של דחי', באופן מקיף — קשורה עם בחי' סוכ"ע.

והעבודה ד"בקש שלום" היא למעלה משני ענינים אלו ומאחדת אותם — שזוהו"ע לימוד התורה, כמארוז"ל⁶⁰ "כל העוסק בתורה לשמה משים שלום בפמליא של מעלה ובפמליא של מטה", והרי הלימוד מביא לידי מעשה דשני סוגי מצוות הנ"ל, והו"ע "ביום השלישי" — "ויהי ביום השלישי בהיות הבוקר"⁶¹, שאז היתה נתינת התורה, כדברי הגמרא במסכת שבת⁶² שכל עניני מ"ת היו באופן ד"תליתאי": "אוריין תליתאי לעם תליתאי (שזוהי החלוקה של עם ישראל (לא ליי"ב שבטים, או לשבעים נפש וכיו"ב, אלא) לכהנים לויים וישראלים) .. ביום תליתאי בירחא תליתאי" (וכפי שמביא ר' נסים גאון עוד כמה ענינים של שלשה שהיו במ"ת).

יא. והנה, נוסף על פשטות הענין ד"היום לעשותם", בחיי העוה"ז, ו"למחר לקבל שכרם", בעולם הבא (כדברי הגמרא במסכת עירובין

ועאכו"כ ריבוי זמן לפני זמן, ואז, לא יסתפק היצה"ר בכך שפעל חלוקה בין נה"א לנה"ב, אלא — כלשון הגמרא³¹ — "היום אומר לו עשה כך ולמחר כו' עד שאומר לו עבוד עבודה זרה!"

ומובן הקשר ע"פ שכל עם "עבוד עבודה זרה" — מדין פשוט כנגלה דתורה: "עבודה זרה" אינה דוקא כשאומר "אני ואפסי עוד"³², אלא גם ענין ה"שיתוף" נקרא עבודה זרה³³; כשאומרים שיש שני בעלי-בתים בעוה"ז, אפילו אם אחד הוא בעה"ב גדול והשני בעה"ב קטנטן — היפך הענין ד"אין עוד מלבדו"³⁴ — הרי זה ענין של עבודה זרה בכל תקפה!

וכל זה מתחיל מזה שעושה חלוקה ומחיצה בשעות היום, שיש שעות שבהם נפש האלקית היא בעה"ב, ויש שעות שבהם מתנהגת נפש הבהמית כפי טבעה ורצונה (אלא שזהו רק מצד קליפת נוגה, ולא למטה מזה), ואין רצונה שנפש האלקית תתערב...

ובכן, מצב כזה אין לו קיום לא רק מחר ומחרתיים, אלא אפילו בו ביום, כיון שמתחילתו הרי זה כבר היפך רצון הבורא — כי:

רצון הבורא הוא — "ואהבת גו' בכל לבבך"³⁵, "בשני יצריך"³⁶, הן היצ"ט והן היצה"ר, והיינו, שלא זו בלבד שהיצה"ר יהי' אצלו כישן³⁰, אלא גם הוא צריך לעבוד את ה', ועד לאופן ד"לית פולחנא כפולחנא דרחימותא"³⁷, שזוהו"ע "ואהבת", שצ"ל "בשני יצריך".

וענין זה נמשך אח"כ ב"והי' אם שמוע"³⁸, כשמתעסק עם "דגנך ותירושך ויצהרך"³⁹ — שניכר שזהו "דגנך" של יהודי שהי' אצלו הענין ד"שמוע תשמעו", "אם תשמע בישן תשמע בחדש"⁴⁰, "ולעבדו בכל לבבכם ובכל נפשכם"³⁸, גם בהיותו במעמד ומצב ש"אדם חורש אדם זורע", שאז אינו אוחז בדרגא ד"בכל מאדך" (כדברי הגמרא במסכת ברכות¹⁸).

ח. וזוהי כללות ההוראה:

בשעה שיהודי צריך לצאת לחירות מהפיתויים והאשליות ששומע מהיצה"ר — לא די בכך שישאיר ליצה"ר רגע קטן ביום שבו תהי' לו שליטה, וכל שאר היום יהי' לו עסק רק עם היצה"ט, אלא צריך להיות

(36) ברכות רפ"ט. ספרי ופרש"י עה"פ.

(37) ראה זהר ח"ב נה, ב. ח"ג רסז, א.

(38) לקו"ת בשלח מב, ג. ובכ"מ.

(39) עקב יא, יג.

(40) שם, יד.

(41) פרש"י שם, יג.

(31) שבת קה, ב. וש"נ.

(32) ישעי' מז, ח. צפנ"ב, טו.

(33) ראה תו"מ סה"מ כסלו ס"ע שכא

ואילך. וש"נ.

(34) ואתחנן ד, לה.

(35) שם ו, ה.

(58) ס"פ ואתחנן.

(59) תהלים לד, טו.

(60) סנהדרין צט, ב.

(61) יתרו יט, טז.

(62) פח, א.

(54) ראה סה"ש תש"ח ע' 241. וש"נ.

(55) יחזקאל א, א. וראה תו"מ ח"כ ע'

108. וש"נ.

(56) סה"מ תש"א ע' 47 ואילך.

(57) שם ע' 53.

הענין ד"פדה בשלום נפשי", היינו, לעשות שלום בין שני הענינים, בין היצ"ט ליצה"ר;

והרי השלום ביניהם יכול להיות רק בדרך אחת ויחידה:

לא יתכן שנפש האלקית תציית ח"ו לנפש הבהמית, והיצ"ט יציית ליצה"ר; זהו דבר שאינו יכול להיות, כיון ש"גם בשעת החטא היתה כאמנה אתו ית"י"⁴¹, או בלשון נגלה דתורה — כנ"ל (ס"ה) מדברי הרמב"ם שגם יהודי שאינו מציינת לב"ד, ואפילו כשב"ד של ישראל מלקין אותו אין זה מועיל לו, ורק כשגוי מלקה אותו, אזי מתבייש ועושה מה שהיהודי מצווה עליו — גם יהודי כזה רוצה לקיים את רצון הקב"ה. וכיון שכן, הרי השלום יכול להיות רק בדרך אחת — שהיצה"ר יתנהג כרצונו של היצ"ט.

ואז נעשה שלום אמיתי, שהוא גם מלשון שלימות, והיינו, שאין כאן שני דברים שהתאחדו ע"י דבר שלישי, אלא שניהם מתאחדים ונעשים מציאות אחת עם הדבר השלישי שאיחד אותם, עי"ז שניהם מתמסרים להדבר שמאחד אותם — לתורה ומצוות, ולמעלה מזה — לנותן התורה ומצוה המצוה.

ואז נעשה ענין השלום גם למטה, בעוה"ז הגשמי והחומרי — שיוצא בשלום מכל הענינים המבלבלים, ועובד עבודתו לקונו מתוך שמחה וטוב לבב.

ועד שע"י העבודה שעלי" אומר הקב"ה "מעלה אני עליו כאילו פדאני לי ולבני מבין אומות העולם"⁴² — נעשה בפועל (ללא כ"ף הדמיון) "פדאני לי ולבני מבין אומות העולם",

בגאולה האמיתית והשלימה, ע"י ש"יפוצו מעינותיך חוצה" באופן דמוסיף והולך ואור, שאז "אתי מר"⁴³, למטה מעשרה טפחים, ובעגלא דידן, ויוליכנו קוממיות לארצנו, ושלום ושמחת עולם על ראשם"⁴⁴.

* * *

ט. על הפסוק "פדה בשלום נפשי" (אודותיו כותב רבינו הזקן באגרת האמורה: "כשקריתי בס' תהלים בפסוק פדה בשלום נפשי .. יצאתי בשלום מה' שלום"), דרשו חז"ל בגמרא⁴² שהענין ד"פדאני לי ולבני מבין אומות העולם" נעשה ע"י "העוסק בתורה ובגמילות חסדים

(41) תניא ספכ"ד.

(42) ברכות ח, רע"א.

(43) אגה"ק דהבעש"ט (כש"ט בתחלתו.

ובכ"מ).

(44) ישע"י לה, יו"ד. נא, יא.

ומתפלל עם הציבור; וע"פ המבואר בחידושי הרשב"א ובחידושי אגדות מהרש"א (וכפי שהצ"צ מאריך בזה ברשימותיו על הפסוק בתהלים⁴⁵) — מודגש שיש כאן ג' קוין.

וענין זה מתאים גם עם האמור לעיל (ס"ב) שב"שלום" יש ג' ענינים: שני הענינים שצריך לעשות שלום ביניהם, והענין השלישי שעושה שלום ביניהם, שזהו הקב"ה, ש"עושה שלום במרומיו" אצל המלאכים, בין מיכאל וגבריאל — שני הענינים (שצריך לעשות שלום ביניהם) כפי שהם למעלה;

ומזה נמשך עד למטה מטה — בנוגע ל"בכל לבבך, בשני יצריך", ביצ"ט וביצה"ר נכיון שע"י השתלשלות והפסקים ופרסאות כו', נמשך מקו הגבורה היצר שהוא היפך יצר הטוב (משא"כ מקו החסד, כמבואר בארוכה⁴⁶) — ש"הקב"ה עוזרו" ועי"ז "יכול לו" (כדאיתא בגמרא במסכת סוכה⁴⁷), שזהו הענין ד"עושה שלום" לא רק בפמליא של מעלה ("במרומיו"), אלא גם ב"פמליא של מטה" (כמבואר בלקו"ת פ' מטות⁴⁸). וזהו גם הקשר עם ג' הענינים ד"העוסק בתורה ובגמילות חסדים ומתפלל עם הציבור":

הענין של גמילות חסדים הוא כללות הקו של מצוות שבין אדם לחבירו, שכללותם היא גמילות חסדים; ונוסף לזה ישנו הקו של מצוות שבין אדם למקום, שזהו ענין התפלה ("מתפלל עם הציבור"), שעל ידה מתחברים עם הקב"ה⁴⁹ (ובפרטיות נעשה החיבור באופנים שונים ע"י פרטי המצוות שבין אדם למקום).

ונוסף לזה ישנו הלימוד שמביא לידי מעשה דקיום המצוות בשני הסוגים הנ"ל — שזהו הענין ד"העוסק בתורה" (וכמובר פעם בארוכה⁵⁰ שלכן נאמר תחילה "העוסק בתורה"), שעז"נ⁵¹ "גדוד תלמוד שמביא לידי מעשה", ועד שזהו בדוגמת הענין ד"עושה שלום במרומיו", כי "אורייתא וקוב"ה כולא חד"⁵², משא"כ בנוגע למצוות שנקראים בשם "איברים", כמבואר בארוכה בתניא⁵³.

י. ויש לקשר ענין זה עם "דבר מלכות" — שהרי "פותחין בדבר

(50) ראה גם תו"מ ח"מ"ח ריש ע' 368. וש"נ.

(51) קידושין מ, ב. וש"נ.

(52) זהר הובא בתניא פ"ד, רפכ"ג. וראה

זהר ח"א כד, א. ח"ב ס, א. תקו"ז ת"ו (כא),

ב. תכ"ב (סד, א). ועוד.

(53) פכ"ג.

(45) יהל אור ע' רד ואילך.

(46)

(47) נב, ריש ע"ב. וש"נ.

(48) פה, ד ואילך.

(49) ראה תו"א ר"פ תרומה (עט, סע"ד).

ובכ"מ.